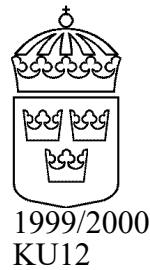

Konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU12

Fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om
tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att
sända lokalradio

Sammanfattning

I detta betänkande föreslår konstitutionsutskottet att lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, den s.k. stopplagen, som nu gäller till utgången av år 2000, skall fortsätta att gälla under det första halvåret 2001 i avvaktan på att riksdagen tar slutlig ställning till det förslag till ny lagstiftning om kommersiell lokalradio som nu vilar enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen. En reservation (m och fp) föreligger.

Ärendet

Utskottet lägger med begagnande av sin initiativrätt fram ett förslag om förlängning av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio.

Yttrande från Lagrådet

Utskottet har inhämtat yttrande från Lagrådet (*bilaga 1*). Med hänsyn till att ett lagförslag vilar i riksdagen med möjlighet till ikraftträdande vid halvårsskiftet 2001 vill Lagrådet inte motsätta sig ett halvt års förlängning av giltighetstiden för stopplagen.

Utskottet

Bakgrund

Konstitutionsutskottet lade i november 1994 på eget initiativ (bet. 1994/95:KU25) fram ett förslag till en lag som innebar att det till utgången av år 1995 inte skulle meddelas några nya tillstånd att sända lokalradio enligt lokalradiolagen (1993:120). Ledamöterna från Moderata samlingspartiet och Folkpartiet liberalerna reserverade sig mot förslaget. Innan förslaget lades fram för riksdagen hade det granskats av Lagrådet, som i sitt yttrande hänvisade till att lediga radiofrekvenser under åtminstone en övergångstid skulle komma att stå outnyttjade om förslaget genomfördes. Lagrådet framhöll att 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen innebär inte bara att radiofrekvenserna

skall tas i anspråk utan också att de skall tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet. Lagrådet avstyrkte förslaget.

Konstitutionsutskottet framhöll bl.a. att avsikten med stopplagen var att hindra en fortsatt koncentration av ägande och nätverksbildning av lokalradiostationer och därmed ge förutsättningar för en reform som bättre tillgodoser målsättningen med 3 kap. 2 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen, som stadgar att det allmänna skall eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet. Bestämmelsen är enligt utskottet närmast av målsättningskaraktär och avser att uttryckligen framhäva den grundläggande betydelse som måste tillmätas yttrandefrihetens intresse vid alla överväganden om fördelningen av radiofrekvenser. Om riksdagen finner att lagstiftningen på lokalradioområdet inte är ändamålsenlig, måste enligt utskottets mening riksdagen – inom de ramar grundlagen anger – ha rätt att vidta lagstiftningsåtgärder för att få till stånd en ändring.

Sedan utskottets lagförslag vilat i tolv månader beslutade riksdagen i december 1995 att införa lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, den s.k. stopplagen (bet. 1995/96:KU16). Senare i december 1995 och i maj 1997 samt i december 1998 beslutade riksdagen om förlängning av stopplagen, som nu gäller till utgången av år 2000 (bet. 1995/96:KU19, 1996/97:KU27 respektive 1998/99:KU14).

Under beredningen av det senaste beslutet om förlängning inhämtade utskottet åter yttrande från Lagrådet. Lagrådet ifrågasatte om sådana särskilt viktiga skäl som avses i 2 kap. 13 § regeringsformen kunde anses föreligga för en förlängning av stopplagen. I ärendet hade emellertid ytterligare blivit upplyst att förslag till ny lokalradiolagstiftning kunde väntas bli framlagd av en särskild utredningsman tidigt under våren 1999. Mot bakgrund härav ville Lagrådet inte motsätta sig att stopplagens giltighetstid förlängdes en sista gång i avvaktan på att ny lagstiftning antas av riksdagen.

I början av februari 2000 lade regeringen efter lagrådsgranskning fram proposition 1999/2000:55 Kommersiell lokalradio. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag i betänkandet 1999/2000:KU15, som anmälde i kammaren den 7 april 2000. Sedan konstitutionsutskottet funnit att 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen är tillämpligt på lagförslagen har dessa den 11 maj 2000 hänvisats till konstitutionsutskottet för att vila i minst tolv månader räknat från den 7 april 2000.

Utskottets bedömning

Regeringens förslag i proposition 1999/2000:55 innebar att den s.k. stopplagen skulle upphöra att gälla den 1 juli 2000 i samband med införandet av den nya lagstiftning om kommersiell lokalradio som avses ersätta bl.a. lokalradiolagen. Lagförslagen vilar emellertid till början av april 2001 enligt beslut av riksdagen. Enligt utskottets mening är det angeläget att det inte uppstår ett läge där lokalradiolagens regler åter blir gällande under några månader innan den nya lagstiftningen träder i kraft. Den s.k. stopplagen bör därför förlängas.

Med hänsyn till att Lagrådet i samband med den senaste förlängningen av stopplagen framhöll att förlängningen en sista gång kunde tillstyrkas anser utskottet självfallet att det inte är tillfredsställande att åter behöva förlänga lagens giltighetstid. Emellertid har Lagrådet nu inte velat motsätta sig en ytterligare förlängning med sex månader. Enligt utskottets mening bör lagen förlängas till utgången av juni månad 2001. Om de vilande lagförslagen träder i kraft dessförinnan kommer dock stopplagen att upphöra att gälla redan vid den tidpunkten.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen antar i *bilaga 2* intaget förslag till fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio.

Stockholm den 30 maj 2000

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Inger René (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Tommy Waidelich (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Helena Bargholtz (fp), Kenth Högström (s) och Per-Samuel Nisser (m).

Reservation

Per Unckel (m), Inger René (m), Nils Fredrik Aurelius (m), Helena Bargholtz (fp) och Per-Samuel Nisser (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med ”Regeringens förslag” och på s. 3 slutar med ”den tidpunkten” bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör den s.k. stopplagen inte förlängas ytterligare en gång. Yttrandefrihetsgrundlagen anger att sammanslutningar skall ha möjlighet att få tillstånd att sända ljudradioprogram i en utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger. Som Lagrådet tidigare framhållit innebär grundlagsbestämmelserna inte bara att tillgängliga radiofrekvenser skall tas i anspråk utan också att de skall tas i anspråk på ett sätt som leder till

vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet. Det är därför angeläget att stopplagen inte förlängs. 1999/2000:KU12

dels att riksdagen inte bör anta i *bilaga 2* intaget lagförslag.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2000-05-29

Närvarande: f.d. justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet

Susanne Billum, justitierådet Göran Regner.

Riksdagens konstitutionsutskott har den 24 maj 2000 beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av föredraganden i konstitutionsutskottet Åse Matz.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Det remitterade lagförslaget avser förlängning av giltighetstiden för lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, den s.k. stopplagen. Lagen stiftades år 1995 och innebär att nya tillstånd inte får meddelas enligt lokalradiolagen (1993:120). Stopplagens giltighetstid, som från början gick ut vid årsskiftet 1995/96, har förlängts så att den nu går ut vid nästa årskifte, dvs. med utgången av år 2000.

Lagrådet har tidigare yttrat sig över dels stopplagen i sig, dels den senaste förlängningslagen (SFS 1998:1710). I det första lagrådsyttrandet avstyrkte Lagrådet lagen (se bet. 1994/95:KU25 s. 13 ff.). Vid granskningen av förlängningslagen ifrågasatte Lagrådet om sådana särskilt viktiga skäl som avses i 2 kap. 13 regeringsformen (RF) kunde anses föreligga för en förlängning då av stopplagen. Lagrådet

noterade emellertid att det i ärendet hade blivit upplyst att ett förslag till ny lokalradiolagstiftning kunde väntas bli framlagt våren 1999 och ville mot bakgrund härav inte motsätta sig att stopplagens giltighetstid förlängdes en sista gång i avvaktan på att ny lagstiftning skulle antas av riksdagen. (Bet. 1998/99:KU14 s. 8 ff.)

Lagrådet kan nu konstatera att ett förslag till ny lagstiftning om lokalradio efter lagrådsgranskning har förelagts riksdagen genom prop. 1999/2000:55 och att lagförslagen där enligt 2 kap. 12 § tredje stycket RF skall vila i riksdagen till våren 2001. Frågan om ytterligare förlängning av stopplagens giltighetstid aktualiseras av att propositionens lagförslag utgår från att stopplagen skulle upphöra att gälla vid halvårsskiftet 2000 samtidigt som den nya lokalradiolagstiftningen skulle träda i kraft. Uppskovet i det lagstiftningsärendet innebär emellertid att lagstiftningen kan börja gälla först cirka ett år senare, dvs. ungefär ett halvår efter det att stopplagens nuvarande giltighetstid löper ut.

Lagrådet vill vidare anmärka följande. Riksdagen har vid behandling av propositionen 1999/2000:55 dels avslagit yrkanden om avslag på propositionen, dels yrkanden om upphävande av stopplagen. Tillräcklig majoritet förelåg däremot inte för omedelbart antagande av propositionens lagförslag sedan yrkande framställdes att dessa enligt 2 kap. 12 § tredje stycket RF skulle vila i minst 12 månader. (Prot. 1999/2000:96 s. 106 f.)

Den situation som sålunda uppstått torde knappast Lagrådet i sitt yttrande över stopplagens senaste förlängning haft anledning att räkna med skulle inträffa. Den beror på att regeringens lagförslag inte förrän detta år förelagts riksdagen, vilket med den möjlighet som 2 kap. 12 § tredje stycket RF ger kunde betyda att stopplagens nuvarande giltighetstid skulle hinna löpa ut innan lagförslagen kunde träda i kraft. Med tanke på Lagrådets tidigare yttrande synes det anmärkningsvärt att lagstiftningsärendet inte handlagts på ett sådant sätt att den uppkomna situationen kunnat undvikas.

Den fråga som Lagrådet nu främst har anledning att ta ställning till är om sådana särskilt viktiga skäl som avses i 2 kap. 13 § RF föreligger för ytterligare ett halvårs förlängning av stopplagens giltighetstid.

Sakligt sett torde läget på lokalradioområdet inte ha ändrats särskilt mycket från den tidpunkt då Lagrådet avgav sitt yttrande 1998. Lagrådet fäste då vikt vid antalet tillgängliga radiofrekvenser som var nio. Antalet sådana är enligt prop. 1999/2000:55 nu tio (a. prop. s. 33). Huruvida en fördelning av ett tiotal frekvenser enligt det förfarande som är föreskrivet i lokalradiolagen (men som inte skall tillämpas till följd av stopplagen) skulle ha någon större betydelse från allmänna synpunkter kan inte sägas nu, lika litet som vid den förra lagrådsbehandlingen av frågan om förlängning av stopplagens giltighetstid.

En annan faktor som skulle kunna vara av vikt är att den nya lagstiftningen innehåller ändrade regler om förutsättningar att få tillstånd samt om villkor och avgifter för tillstånd att sända lokalradio. De nya reglerna innebär förändringar i möjligheterna att få tillstånd och bedriva verksamheten vilka går i olika riktningar genom dels skärpta, dels mildrade krav. För en tillståndssökande kan de nya reglerna vara att föredra framför de gamla, medan motsatsen kan vara fallet för någon annan sökande.

Sammanfattningsvis kan Lagrådet konstatera att sakförhållandena inte ändrats sedan 1998 i nämnvärd grad. Emellertid vilar nu ett lagförslag i riksdagen med möjlighet till ikraftträdande vid halvårsskiftet 2001. Lagrådet vill med hänsyn härtill inte motsätta sig ett halvt års förlängning av giltighetstiden för stopplagen.

Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om
tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio

1999/2000:KU12
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, som gäller till utgången av år 2000 skall fortsätta att gälla till utgången av juni månad 2001.